

2 Afname

Bij het afnemen van de toets doorloopt u de volgende handelingen:

- U kiest twee afnamedagen voor de toets.
- Vóór de afname van zowel deel 1 als deel 2 behandelt u enkele voorbeeldopgaven ter instructie.
- Op de eerste afnamedag neemt u bij alle leerlingen deel 1 af. Deel 2 neemt u af op de tweede afnamedag.
- Na de twee afnamedagen verwerkt u de scores van uw leerlingen.

2.1 Afnameschema

Het afnamemoment van de toets Studievaardigheden voor groep 5 valt aan het einde van het schooljaar. De toets wordt klassikaal afgenomen.

Tabel 1 Afnameschema voor groep 5

Afnamemoment	Maand	Toets	Afnameduur
Eind groep 5	mei/juni	E5 deel 1	40 minuten
		E5 deel 2	40 minuten

De toets Studievaardigheden bestaat uit twee delen. Het is de bedoeling dat u de afname van deel 1 en deel 2 op verschillende dagen plant.

De afnameduur van 40 minuten per deel is slechts een richtlijn. Leerlingen die na 40 minuten nog niet klaar zijn, kunnen de toets gewoon afmaken. Om de resultaten van uw leerlingen zinvol te kunnen vergelijken met die van andere leerlingen uit het land is het wel belangrijk dat u zich houdt aan de vermelde afnamemaand (mei/juni groep 5). Naarmate u verder afwijkt van het aangegeven afnamemoment krijgen de vergelijkingsgegevens namelijk minder geldigheid. Dit kan de interpretatie van de scores van uw leerlingen bemoeilijken.

2.2 Algemene aanwijzingen voor de afname

Om de scores van de leerlingen te kunnen vergelijken is het van groot belang dat de leerlingen van uw groep de toetsen zo veel mogelijk onder dezelfde omstandigheden maken als de kinderen in de landelijke referentiegroep ten tijde van het onderzoek waarin de toetsen ontwikkeld werden. Daarom geven we enkele algemene aanwijzingen:

- Houdt u zich zo strikt mogelijk aan de aanwijzingen voor de afname.
- Verruil tijdens de afname uw gebruikelijke helpende rol voor een meer afstandelijke. U bent immers tijdelijk 'toetsleider'. En in die rol wilt u gegevens over de prestaties van uw leerlingen verzamelen, zonder die prestaties te beïnvloeden. Wanneer een leerling om hulp vraagt, moet u er dan ook voor waken om suggesties te geven in de richting van het goede antwoord.
- Lees voor het afnemen van de toetsen de afname-instructies enige malen door, zodat u vertrouwd bent met de procedure.
- Plaats de leerlingen zodanig in het lokaal dat ze de toetsen zelfstandig en ongestoord kunnen maken. Verhinder afkijken en het doorgeven van antwoorden.
- Laat de leerlingen op het antwoordblad werken.

Indien u dat wenst, kunt u tijdens de afname van de toetsen gebruikmaken van afdekbladen. U geeft elke leerling dan de helft van een A4-vel. Een afdekblad is bedoeld om in het opgavenboekje het gedeelte van de bladzijde dat nog niet aan de orde is, te bedekken. Zo zorgt u ervoor dat de leerlingen zich beter kunnen concentreren op de opgave waaraan gewerkt wordt. Bepaal vooraf een taak waaraan de leerlingen kunnen werken als ze met de toets klaar zijn. Deze taak mag niet te aantrekkelijk zijn, om te voorkomen dat leerlingen zich bij het maken van de toetsopgaven gaan haasten.

2.3 Afname-instructies eind groep 5

Instructie bij de afname van deel 1

Voor de afname van deel 1 zijn voor elke leerling nodig:

- een opgavenboekje E5;
- een bronnenboekje Studieteksten E5;
- een antwoordblad E5;
- een potlood en een gum.

Voordat u het materiaal uitdeelt, vertelt u de leerlingen in het kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij straks een opgavenboekje en een bronnenboekje. Uit die boekjes gaan we een toets maken. Ik deel de boekjes uit, maar je mag ze nog niet opendoen. Laat ze nog maar even liggen. Ik ga zo dadelijk vertellen wat we gaan doen. Pakken jullie maar alvast een potlood en een gum.

U deelt de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen uit. Daarna vertelt u waar de leerlingen hun naam moeten schrijven. U vervolgt met: *Je mag niet in het opgavenboekje schrijven. Je antwoord vul je telkens met potlood in op het antwoordblad. Doe het boekje nu maar open. Je ziet twee voorbeeld-opgaven. Die opgaven gaan we samen maken.*

U controleert of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft. U vervolgt: *Kijk nu naar de eerste opgave. De opgave gaat over het opzoeken van informatie.*

U wijst de vraag in uw eigen opgavenboekje aan. U gaat verder: *De opgave gaat over Anne die informatie op wil zoeken. Om het juiste antwoord te kunnen geven, moet je goed lezen welke informatie Anne zoekt. Alleen als je dat weet, kun je antwoord geven op de vraag. Lees nu de vraag goed door.*

U geeft de leerlingen de gelegenheid om de opgave goed te lezen. Daarna stelt u de vraag: *Met welk trefwoord kan Anne het best zoeken?*

U wacht even op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder: *Goed zo, Anne kan het best zoeken met het trefwoord 'kamelen'. Als je het goede antwoord gevonden hebt, kijk je welke letter ervoor staat. Dan zoek je op je antwoordblad het nummer van de vraag op en zet je een rondje om de goede letter. Om de letter C dus. Doen jullie dat allemaal even, dan kom ik kijken of het goed is gegaan.*

U controleert of iedereen de juiste letter (C) van voorbeeldopgave 1 heeft omcirkeld. U vervolgt: *Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje om de verkeerde letter hebt gezet, dan kun je dat verbeteren: gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de C.*

Natuurlijk kunt u fouten ook op de in uw groep gebruikelijke wijze laten verbeteren.

Voorafgaand aan de bespreking van voorbeeldopgave 2 vraagt u de leerlingen de tekst 'Hindernisbaan' in het bronnenboekje op te zoeken en te lezen. Daarna zegt u: *Nu gaan we een vraag over de tekst maken. De vraag gaat over het schema dat Marieke van de tekst heeft gemaakt. De tekst bestaat uit drie stukjes. Marieke maakt*

een samenvatting van de tekst, door in de drie vakjes van het schema kort te zetten waar de drie stukjes over gaan. Bekijk het schema maar eens goed.

U laat de leerlingen het schema bekijken. U vervolgt:

De vraag is wat Marieke in moet vullen op plaats 1 in het eerste vakje. Wie weet het goede antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

U wacht de reacties uit de groep af. U zegt:

Goed zo, 'Maak een baan door de kamer' past het best op plaats 1. Je zet dus een rondje om de letter D op je antwoordblad.

Daarna sluit u de behandeling van de voorbeeldopgaven af:

Zo, dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen?

Na eventueel het bovenstaande te hebben samengevat, laat u de leerlingen beginnen met het maken van de opgaven in deel 1:

Dan mogen jullie nu beginnen met de echte toets. Sla de bladzijde maar om. Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je moet doorgaan tot je bij het einde van deel 1 bent gekomen. Als je klaar bent, leg je de boekjes op de hoek van je tafeltje en ga je ... [U noemt de taak waaraan de leerlingen kunnen werken als ze klaar zijn.]

Aan het eind van de afname verzamelt u de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen.

Instructie bij de afname van deel 2

Voor de afname zijn voor elke leerling nodig:

- een opgavenboekje E5;
- een bronnenboekje Kaartlezen E5;
- een antwoordblad E5;
- een potlood en een gum.

Voordat u het materiaal aan de leerlingen uitdeelt, vertelt u in het kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij straks weer een opgavenboekje en een bronnenboekje, waaruit we gaan werken. Je mag niet in de boekjes schrijven. Je antwoord vul je telkens met potlood in op het antwoordblad. Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag de boekjes nog niet opendoen.

U deelt de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen uit. Let daarbij goed op dat elke leerling het antwoordblad met zijn naam erop krijgt. U vervolgt met:

Net als de vorige keer gaan we weer een toets maken. We gaan weer verder in hetzelfde boekje. Doe het boekje maar open op bladzijde 14, daar zie je een grote 2 staan. Heeft iedereen de grote 2 gevonden?

U wacht even op reacties uit de groep en controleert of elke leerling de juiste pagina voor zich heeft. U vervolgt:

Kijk nu naar de eerste opgave. De opgave gaat over het opzoeken van informatie in een tabel.

U wijst de vraag in uw eigen opgavenboekje aan. U gaat verder:

De opgave gaat over Denny die een treinkaartje van 8 euro heeft gekocht. Om te weten waar hij met zijn treinkaartje naartoe gaat, moet je het schema goed bekijken. Alleen als je dat doet, kun je antwoord geven op de vraag. Bekijk nu de tabel.

U geeft de leerlingen gelegenheid om de tabel goed te bekijken. Daarna stelt u de vraag:

Waar gaat Denny naartoe?

U wacht even op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:

Goed zo, Denny gaat naar Windhoek. Zet maar een rondje om het goede antwoord.

U controleert of iedereen de juiste letter (B) van voorbeeldopgave 1 heeft omcirkeld. U vervolgt:
Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje om de verkeerde letter hebt gezet, dan kun je dat verbeteren: gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de B.

Natuurlijk kunt u fouten ook op de in uw groep gebruikelijke wijze laten verbeteren.

Voorafgaand aan de bespreking van voorbeeldopgave 2 vraagt u de leerlingen de kaart 'Zondorp' op te zoeken in hun bronnenboekje. Daarna zegt u:
Nu gaan we een vraag bij de kaart maken. Om de vraag juist te beantwoorden, moet je de kaart goed bekijken.

U laat de leerlingen de kaart te bekijken. U vervolgt:
De vraag is welke straat in vak C1 op de kaart ligt. Wie weet het goede antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

U wacht de reacties uit de groep af. U zegt:
Goed zo, de IJstraat ligt in vak C1 op de kaart. Je zet dus een rondje om de letter C op je antwoordblad.

Daarna sluit u de behandeling van de voorbeeldopgaven af:
Zo, dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen?

Na eventueel het bovenstaande te hebben samengevat, laat u de leerlingen beginnen met het maken van de opgaven in deel 2:
Dan mogen jullie nu beginnen met de echte toets. Sla de bladzijde maar om. Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je moet doorgaan tot je het hele boekje uit hebt. Als je klaar bent, leg je de boekjes op de hoek van je tafeltje en ga je ... [U noemt de taak waaraan de leerlingen kunnen werken als ze klaar zijn.]

Aan het eind van de afname verzamelt u de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen.

Na de afname van de toets berekent u de toetsscore. Aanwijzingen hiervoor staan in paragraaf 3.1 van deze handleiding.